

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Владислав Вікторович СЕЛЕЗЕНЬ,

здобувач ПВНЗ «Університет сучасних знань»

Правові та організаційні засади забезпечення державної податкової політики в Україні визначають ефективність функціонування системи збору податків, контроль за виконанням податкових зобов'язань та стабільність фінансових потоків державного бюджету. Ієрархічна структура податкових органів, що включає центральні, регіональні та місцеві підрозділи, забезпечує координацію на всіх рівнях та оперативне реагування на зміни в податковому середовищі, що підвищує справедливість адміністрування та стабільність економічних процесів. Організаційна взаємодія з іншими державними установами, зокрема митними та правоохоронними структурами, формує єдину інформаційну базу для контролю, сприяє зниженню корупційних ризиків та підвищенню прозорості податкових процедур [1].

Невідповідність існуючих механізмів адміністрування податків сучасним економічним і технологічним умовам зумовлює проблеми у забезпеченні ефективного контролю, передбачуваності податкового законодавства та оперативності реагування на порушення. Часті зміни нормативно-правових актів створюють юридичну невизначеність для платників податків, підвищують адміністративні витрати підприємств та ускладнюють забезпечення фінансової дисципліни. Обмежене використання цифрових технологій, електронних платформ та автоматизованих систем моніторингу знижує точність контролю та можливість своєчасного виявлення порушень.

Комплексний розвиток податкових органів потребує інтеграції інформаційних систем, застосування сучасних технологій штучного інтелекту та автоматизації процесів адміністрування, удосконалення правового захисту платників податків і гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема вимогами ОЕСР. Оптимізація структури податкових органів і вдосконалення адміністративних процедур дозволяють знизити бюрократичні бар'єри, скоротити часові витрати на виконання податкових зобов'язань, підвищити ефективність збору податків та сприяти стабільності бізнес-середовища. Розвиток прозорості процедур, впровадження медіаційних механізмів оскарження рішень та створення єдиного інформаційного простору підвищує довіру платників до системи та забезпечує конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному рівні.

Державна податкова політика в Україні визначає порядок встановлення, збору та контролю за сплатою податків і зборів, забезпечуючи формування доходної частини державного бюджету та фінансову стабільність країни. Її правові засади закріплені в Конституції України, Податковому кодексі України, законах та підзаконних актах, що встановлюють права та обов'язки платників податків і податкових органів. Концептуально податкова політика ба-

зується на принципах законності, справедливості, стабільності та прозорості, що створює передбачуваність для платників та забезпечує захист державних інтересів. Крім того, законодавство передбачає механізми контролю за дотриманням норм, що мінімізує ризики ухилення від оподаткування та забезпечує належний рівень фінансового нагляду. Наведений правовий фундамент забезпечує основу для ефективного функціонування системи податкових органів та інтеграції податкової політики у загальнодержавну економічну стратегію [2].

Податкові органи в Україні мають централізовану ієрархічну структуру, що включає центральний апарат Державної податкової служби, регіональні управління та місцеві підрозділи. Така організаційна побудова забезпечує ефективну координацію діяльності на різних рівнях, оперативне реагування на зміни в податковому середовищі та контроль за виконанням податкових зобов'язань платників у всіх регіонах країни. Централізоване керівництво сприяє єдиному підходу до адміністрування податків і запобігає розбіжностям у тлумаченні законодавства. Крім того, ієрархічна структура оптимізує управлінські ресурси, забезпечує стандартизацію процедур і підтримує високий рівень професійної підготовки працівників податкових органів. Наведений підхід є ключовим для забезпечення збалансованості фінансової політики та своєчасного реагування на економічні виклики [3].

Основними функціями податкових органів є адміністрування податків, перевірка правильності та своєчасності їх сплати, нарахування штрафів та стягнення заборгованостей. Виконання цих функцій забезпечує дотримання фінансової дисципліни, мінімізацію ухилень від сплати податків та стабільність надходжень до бюджету. Для підвищення ефективності контролю застосовуються ризик-орієнтовані підходи, планові та позапланові перевірки, а також моніторинг фінансових операцій платників у режимі реального часу. При цьому додаткове застосування аналітичних методів оцінки платників і систем раннього виявлення ризиків дозволяє підвищити ефективність податкового нагляду та скоротити витрати часу на адміністративні процедури. Наведена система забезпечує збалансованість між контролем і підтримкою платників податків, створюючи умови для стабільного розвитку бізнесу [4].

Інтеграція електронних платформ, автоматизованих систем моніторингу та технологій штучного інтелекту дозволяє здійснювати контроль фінансових потоків онлайн, підвищує точність адміністрування податків і зменшує корупційні ризики. Автоматизація процесів скорочує час обробки податкових декларацій, забезпечує рівність усіх платників перед податковою системою та сприяє оперативному виявленню порушень. Використання цифрових технологій створює основу для єдиного інформаційного простору, що інтегрує податкові органи на всіх рівнях. Додаткове застосування технологій на основі штучного інтелекту дозволяє прогнозувати можливі порушення та формувати ризик-профілі платників, що підвищує ефективність превентивного контролю. Зазначені новації забезпечують оперативність реагування податкових органів на зміни в економічному середовищі та підвищують загальний рівень фінансової дисципліни [5].

Правовий захист платників податків є невід'ємною складовою державної податкової політики, спрямованою на забезпечення справедливості та право-

вої визначеності у відносинах між державою і суб'єктами господарювання. Створення ефективних механізмів оскарження рішень податкових органів, запровадження медіаційних процедур для вирішення спорів та забезпечення прозорості процедур дозволяє платникам оперативно отримувати обґрунтовані відповіді на запити, що сприяє формуванню добросовісного податкового середовища та підвищує довіру до податкової системи. Важливим аспектом є також постійне вдосконалення законодавчих та нормативних актів, що регулюють процедури захисту платників, для забезпечення їхньої відповідності сучасним вимогам економічного розвитку та інтеграції у міжнародні стандарти [6].

Впровадження міжнародних стандартів, зокрема вимог Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), забезпечує ефективну інтеграцію України у глобальні економічні процеси та сприяє боротьбі з ухиленням від сплати податків. Гармонізація податкового законодавства запобігає подвійного оподаткування, підвищує прозорість податкової системи та сприяє належному податковому обміну інформацією з іншими країнами. Крім того, імплементація міжнародних стандартів стимулює інвестиційну привабливість країни та забезпечує рівні умови для діяльності як українських, так і іноземних суб'єктів господарювання. Наведений підхід є критично важливим для інтеграції національної економіки у світову фінансову систему та підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу.

Отже, подальший розвиток правових засад забезпечення державної податкової політики в Україні передбачає комплексну модернізацію законодавства та організаційних механізмів, спрямовану на підвищення стабільності та передбачуваності податкової системи, що включає запровадження принципу стабільності законодавства, зменшення частоти змін та забезпечення прозорості процесу їх внесення для платників податків, усунення суперечностей і неузгодженостей у нормативних актах з метою підвищення правової визначеності, а також упровадження ефективних механізмів правового захисту через спрощені процедури оскарження рішень і медіаційні інструменти для врегулювання спорів між платниками та податковими органами; важливим аспектом є підвищення ефективності взаємодії між державними установами шляхом створення єдиного інформаційного простору для податкових органів і контролюючих структур, що забезпечує більш дієвий контроль і мінімізацію порушень, удосконалення системи міжнародних податкових угод через гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами для спрощення процедур та залучення іноземних інвестицій, розвиток сприятливого правового середовища для малого та середнього бізнесу шляхом встановлення пільгових режимів, спрощення звітності та контролю, забезпечення прозорості податкових процедур через публічні бази даних і відкриті платформи для моніторингу надходжень, чітке регулювання податкових пільг із закріпленням критеріїв їх надання для стимулювання стратегічно важливих галузей економіки, боротьба з ухиленням від сплати податків із використанням сучасних технологій, таких як штучний інтелект і блокчейн, для автоматичного контролю виконання зобов'язань та зниження корупційних ризиків, а також інтеграція в міжнародні економічні процеси завдяки гармонізації законодавства з міжнародними стандартами, що забезпечує рівні умови для наці-

ональних і міжнародних підприємств та підвищує конкурентоспроможність української економіки.

Таким чином, подальший розвиток податкових органів передбачає комплексну модернізацію адміністративних процедур, впровадження інноваційних технологій на базі блокчейн та штучного інтелекту, розвиток єдиної інформаційної платформи та удосконалення механізмів навчання платників податків. При цьому оптимізація структури та функцій податкових органів дозволяє підвищити ефективність адміністрування, скоротити бюрократичні бар'єри, забезпечити стабільність податкової системи та зміцнити довіру платників.

Список використаних джерел:

1. Фесенко О. М. Проблеми та перспективи адміністративної відповідальності суб'єктів інвестиційної діяльності. *Юридична наука*. 2019. № 3. С. 166–172.
2. Бондаренко О. М. Поняття та ознаки механізму правового регулювання вирішення податкового спору. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 1. Том 1. С. 120–125.
3. Даніелян С. А. Принципи податкового права та їхнє значення у забезпеченні послідовного розвитку процедур податкового контролю. *Київський часопис права*. 2021. № 4. С. 179–184. doi: 10.32782/klj/2021.4.26.
4. Vasilyieva I. Guarantee of Protection of Rights and Interests of Taxpayers in Tax Disputes. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. Vol. 8, no. 2. P. 36–43. doi: 10.30525/2256-0742/2022-8-2-36-43.
5. Лесько Н. Зміст компетенції податкових органів та проблеми її закріплення у законодавстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2022. № 2(34). С. 57–65. doi: 10.23939/law2022.34.057.
6. Савіцька С. І. Вплив податкової політики на інвестиційні процеси в Україні. *Економічний простір*. 2020. № 153. С. 118–122. doi: 10.32782/2224-6282/153-20.